

PART 2

THE “TAKE OR PAY” CLAUSE IN ENERGY SUPPLY AGREEMENTS (TAKE OR PAY CLAUSE)

ENERJİ TEDARİK SÖZLEŞMELERİNDE AL YA DA ÖDE KLOZU (TAKE OR PAY CLAUSE)

--

KUDRET TAYLAN EKİNLİ
AHMET GÖKSU
ALİ ŞÜKRÜ ÇAKIR

ABSTRACT

The "take or pay" clause is frequently found in contracts for power and energy projects such as natural gas, electricity, and oil. It has played an essential role in energy agreements both because of its historical character and the role of trade balance in the relevant market. This clause has become one of the main provisions in such energy agreements as it provides an equal distribution of risks in addition to meeting supply and demand by providing income flow. Take or pay clauses impose debts on both parties but do not constitute an ordinary debt for the buyer. This article will examine the unique characteristics of these clauses and the obligations imposed on the parties.

ÖZET

Genellikle doğal gaz, elektrik ve petrol gibi enerji projelerine yönelik sözleşmelerde karşımıza çıkan 'al ya da öde' klozu gerek tarihteki rolü gerek ilgili piyasadaki ticari denge rolü sayesinde, enerji sözleşmelerinde önemli bir yere sahip olmuştur. Söz konusu kloz, gelir akışının sağlanarak arz talebinin karşılanmasına ek olarak risklerin eşit bir şekilde paylaşılmasını sağladığı için bu tür enerji sözleşmelerindeki temel kzlardan biri olmuştur. Al ya da öde kzlari her iki tarafın üzerine borç yüklemekte ancak alıcı açısından sıradan bir borç teşkil etmemektedir. Makalemiz bu kzlari kendine has özelliklerini ve taraflara yüklediği yükümlülükleri inceleyecektir.

KEYWORDS

MINIMUM CAPACITY, NATURAL GAS, COMMITMENT, GUARANTEE OF PURCHASE

ANAHTAR KELİMELER

ASGARİ KAPASİTE, DOĞALGAZ, TAAHHÜT, ALIM GARANTİSİ

PART 2

In this paper, the debts of the parties and the characteristics of this clause will be examined in the context of contract law.

Çalışmamızda 'al ya da öde' klozu bulunan sözleşmelerde tarafların borçları ve bu klozun özellikleri incelenecektir.

I. INTRODUCTION

Agreements with a "take or pay" clause are agreements that impose debts on both parties. Agreements in which the parties generally agree to purchase a particular product or to provide a service are those in which the buyer is obliged to pay the amount agreed under the terms of the agreement, even if he does not receive or use this service. In other words, the take or pay clause is, in a way, an agreed guarantee of purchase between the parties. The buyer is obliged to pay even if he does not receive or use the product or service. The seller is required to deliver to the buyer the specified amount of product or service that is agreed to be sold in the agreement. The buyer is obliged to pay the seller's price to the seller under the stipulated terms and conditions of the agreement.¹ In this paper, the debts of the parties and the characteristics of this clause will be examined in the context of contract law.

II. THE DEBTS OF PARTIES IN AGREEMENTS WITH A TAKE OR PAY CLAUSE

In agreements with a take or pay clause, the parties should be cautious when deciding

I. GİRİŞ

'Al ya da öde' klozunun bulunduğu sözleşmeler her iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerdir. Tarafların genel anlamda belli bir ürünün satın alınması veya hizmetin sağlanması konusunda anlaşmaları, alıcı tarafın bu hizmeti alması veya kullanması dahi sözleşme hükümleri uyarınca kararlaştırılan miktarı ödemekle yükümlü olduğu sözleşmelerdir. Başka bir deyişle, 'al ya da öde' klozu (take or pay clause) bir nevi taraflar arasında anlaşmaya varılmış bir alım garantisidir. Alıcının ürünü veya hizmeti alması yahut kullanması dahi ödeme yükümlülüğü bulunmaktadır. Satıcı sözleşmede satımı kararlaştırılan ürün veya hizmet belirlenen miktarda alıcıya teslimiyle, alıcı ise satılanının bedelini sözleşmede öngörülen şartlar ile bağlı olarak satıcıya ödemekle yükümlüdür.¹ Çalışmamızda 'al ya da öde' klozu bulunan sözleşmelerde tarafların borçları ve bu klozun özellikleri incelenecektir.

II. AL YA DA ÖDE KLOZU BULUNAN SÖZLEŞMELERDE TARAFLARIN BORÇLARI

Al ya da öde klozunun bulunduğu sözleşmelerde tarafların asgari kapasiteyi(miktarı)

FOOTNOTE

¹ Sara ALIYEVA, "The Take Or Pay Clause Applied To Natural Gas Contracts In Comparative Law" Published LLM Dissertation, Ankara University, The Institute of Social Sciences, Ankara 2014, p. 44.

the minimum capacity (amount). In such an agreement, the buyer cannot raise any objection regarding the usage of the service provided and is liable to pay the determined amount. Therefore the parties should not enter into commitments that they cannot fulfil and should carry out the necessary investigation and research. This is because the parties will remain liable even in the event of a breach caused by the buyer, as the parties have agreed to the guarantee of purchase. If there is a breach, the buyer is committed to paying for a service that he may never use for the duration of the contract. In the event of a deficiency in the service provided due to the seller's deficiency, however, the seller is subject to the obligations under the agreement terms and any penalty conditions that may apply, which should be determined by the parties. As there is no mandatory provision in the law on the obligations and penalty conditions of the parties, the trading parties may freely determine the terms of the penalty. The critical issue here is that in such agreements, the payment will be made concerning capacity. The parties agree on the size or capacity and a payment relationship accordingly takes place. The seller produces and delivers the amount agreed in the agreement. Even if the buyer does not receive or use this amount, he is forced to pay the minimum amount as provided for under the terms of the contract.

kararlaştırırken tedbirli davranması gerekmektedir. Sözleşmede 'al ya da öde' klozu bulunması durumunda alıcı, verilen hizmeti kullanıp kullanmaması hususunda herhangi bir itiraz ileri süremeyecek ve belirlenen tutarı ödemekle yükümlü olacaktır. Bu tür sözleşmelerde taraflar yerine getiremeyecekleri taahhütler altına girmemeli ve bu doğrultuda gerekli inceleme ve araştırmayı yapmalıdır. Aksi takdirde, taraflar alım garantisinde anlaşmalarından dolayı alıcının kendi sebebiyle vereceği bir ihlalde dahi sorumlulukları devam edecektir. Bu durumda, alıcı belki hiç kullanmayacağı bir hizmetin bedelini uzun bir süre boyunca ödemek zorunda kalacaktır. Bir diğer durumda ise satıcının kusuru sebebiyle verilen hizmette bir eksiklik olması durumunda sözleşme hükümleri uyarınca satıcının hangi yükümlülüklerine tabi olacağı ve uygulanabilecek ceza koşulları taraflarca belirlenmelidir. Tarafların yükümlülükleri ve ceza koşullarına ilişkin kanunda herhangi bir emredici hüküm bulunmaması sebebiyle ceza koşulları tacir taraflarca serbestçe belirlenebilecektir. Burada önemli olan husus bu tür sözleşmelerde ödemenin kapasiteye ilişkin yapılacak olmasıdır. Taraflar belli bir kapasite miktarında anlaşır ve bu doğrultuda ödeme ilişkisi gerçekleşir. Satıcı sözleşmede kararlaştırılan miktarı üreterek teslim eder. Alıcı bu miktarı almasa veya kullanmasa da sözleşme şartları uyarınca teslim edilen asgari kapasiteyi ödemekle yükümlüdür.

DİPNOT

1 Sara ALİYEVA, "Karşılaştırmalı Hukukta Doğal Gaz Sözleşmelerine Uygulanan 'Al Ya Da Öde' (Take or Pay) Klozu", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2014, s. 44.

PART 2

III. TAKE OR PAY
AND LONG-TERM
AGREEMENTSA. History of the Take or Pay
Clause

Take or pay provisions are often found in long-term energy supply agreements. Take or pay contracts may be included in natural gas, electricity, petroleum, and other energy trading agreements. The seller shall deliver the product or service to the buyer under the contractual provisions, and the buyer shall use the product or service provided and is liable to pay the money even if he does not. It can be said that due to the conditions in these agreements, the parties are under burdensome obligations. For example, in long-term natural gas agreements, take or pay requirements are added and the price is indexed to petroleum. Thus, while the quantity risk remains on the side of the importer, the price risk remains with the exporter with the application of the price index.²

The reason why take or pay clauses are included in long-term energy agreements is related to the chemistry of energy resources.

III. AL YA DA ÖDE
VE UZUN SÜRELİ
SÖZLEŞMELERA. Al ya da Öde Klozu'nun
Tarihçesi

Al ya da öde hükümleri genellikle uzun süreli enerji tedarik sözleşmelerinde karşımıza çıkmaktadır. Al ya da öde sözleşmeleri doğalgaz, elektrik, petrol ve sair enerji alım-satım anlaşmalarını kapsamaktadır. Satıcı sözleşme maddeleri uyarınca ürünü veya hizmeti alıcıya ulaştıracak, alıcı ise ulaştırılan ürün veya hizmeti kullanacak veya kullanmasa dahi parasını ödemekle yükümlü olacaktır. Söz konusu kloza sahip sözleşmelerde şartların bu doğrultuda olması sebebiyle tarafların ağır yükümlülükler altına girdiği söylenebilir. Örneğin, uzun vadeli doğal gaz anlaşmalarında 'al ya da öde' yükümlülükleri eklenmekte ve fiyat petrole endekslenmektedir. Böylece miktar riski ithalatçının tarafında kalırken, fiyat endeksi uygulaması ile fiyat riski ihracatçıda kalmaktadır.²

Al ya da öde klozlarının uzun süreli enerji sözleşmelerinde yer almasının sebebi enerji kaynaklarının kimyası ile ilgilidir. Özellikle

FOOTNOTE

² The Decision of the Competition Board, K. 18-14/254-120, T. 08.05.2018.

³ Mustafa Oğuzcan BÜLBÜL, Competition in Natural Gas Market, (Ankara: Competition Authority, 2007) p. 13.

⁴ Serkan AÇIKEL, "Take or Pay Clauses in Purchase of Natural Gas and Relation Clauses." Published LLM Dissertation, Ankara University, The Institute of Social Sciences, Ankara 2010, p. 46.

⁵ AÇIKEL, p. 47.

⁶ AÇIKEL, p. 48.

⁷ William H. WHITE, "The Right to Recover Royalties on Natural Gas Take-or-Pay Settlements" Oklahoma Law Review, 1988, V.4, p. 669.

In particular, the extraction, processing, and storage of natural gas resources is a complex process.³ Such processes are not confined to natural gas but occur also in the storage of other energy sources. Because the preparation of the goods required for the job takes a long time, the agreement established between the parties is a long-term agreement. The take or pay clause has essential functions in these long-term energy agreements. The first of these functions is "providing regular income flow".⁴ The extraction process and transport of natural gas to consumers requires considerable financial investment. To meet the significant amounts needed for the projects in question, natural gas producers agree loans with banks and they are financed through credit. Sellers can use the long-term agreements with buyers as a guarantee for the banks and thus they are provided with an income flow. Since there is more demand for natural gas in winter than in summer, natural gas producers are ensured continuity of income flow by the commitments buyers make under the take or pay

doğal gaz kaynaklarının çıkarılma, işleme ve saklanma aşamaları karmaşık bir süreç içerisinde gerçekleşir.³ Sadece doğal gaz değil, diğer enerji kaynaklarında da benzer süreçler görülmektedir. İşin gereği elde edilmek istenen malın hazırlanması uzun bir süre aldığı için taraflar arasında kurulan sözleşme de uzun süreli bir sözleşme olmaktadır. Bu uzun süreli enerji sözleşmelerindeki 'al ya da öde' klozunun temel fonksiyonları bulunmaktadır. Bu fonksiyonlardan ilki 'düzenli gelir akışının sağlanması' fonksiyonudur.⁴ Doğal gazın çıkarılması, işlenmesi ve tüketicilere taşınması büyük finansman yatırımlarını gerektirmektedir. Söz konusu projelerin ihtiyaç duyduğu yüklü meblağların karşılanması için doğal gaz üreticileri bankalar ile kredi üzerinde anlaşmakta ve kredi aracılığı ile finansmanı sağlamaktadırlar. Bu doğrultuda bankalara teminat verebilmek için alıcılarla uzun süreli sözleşmeler kurmakta ve böylece gelir akışı da sağlayabilmektedirler. Kış mevsiminde doğal gaza yaz mevsimine göre daha fazla talep olması sebebiyle doğal gaz üreticileri gelir akışının

Take or pay provisions are often found in long-term energy supply agreements.

Al ya da öde hükümleri genellikle uzun süreli enerji tedarik sözleşmelerinde karşımıza çıkmaktadır.

clause.⁵ The second function is "providing security of supply". Thanks to this clause, a buyer who makes a long-term agreement is relieved of the burden of seeking a seller during periods of increased demand for natural gas.⁶ The third function is "the distribution of risk." Risk is not incurred on one side in these agreements; on the contrary, it is distributed between the parties. Accordingly, "the seller assumes the risks related to production, and the buyer assumes the risks related to decreases in market demand".⁷ The last function of the take or pay clause is the "price-decreasing effect." The price-decreasing effect was emphasized in the case Frey V. Amoco Production Co. In a gas purchasing agreement, total revenue is the function of the quantity and price. Ac-

devamlılığını sağlamak için 'al ya da öde' klozunu kullanarak alıcıdan taahhüt almaktadırlar.⁵ İkinci fonksiyon ise 'arz güvenliğinin sağlanması'dır. Bu kloz sayesinde uzun süreli bir sözleşme yapan alıcı, doğal gaza talebin arttığı dönemlerde satıcı aramak külfetinden kurtulmaktadır.⁶ Üçüncü fonksiyon ise 'risklerin dağıtılması' olup uzun süreli olarak akdedilen bu sözleşmelerde risk tek tarafta toplanmış değildir; aksine taraflar arasında dağıtılmıştır. Buna göre "satıcı üretime ilişkin riskleri, alıcı pazar talebinin düşmesine ilişkin riskleri üstlenir."⁷ Al ya da öde klozunun son fonksiyonu ise 'fiyat düşürücü etkisi'dir. Fiyat düşürücü etki Frey V. Amoco Production Co. davasında vurgulanmıştır. Buna göre, "Bir gaz alım anlaşmasında toplam gelir, miktar ve fiyatın bir fonksiyonudur.

DİPNOT

2 Rekabet Kurulu Kararı, K. 18-14/254-120, T. 08.05.2018.

3 Mustafa Oğuzcan BÜLBÜL, Doğal Gaz Piyasasında Rekabet, (Ankara: Rekabet Kurumu, 2007) s. 13.

4 Serkan AÇIKEL, "Doğal Gaz Alım Sözleşmelerinde Al ya da Öde Klozu ve Benzeri Diğer Klozlar", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2010, s. 46.

5 AÇIKEL, s. 47.

6 AÇIKEL, s. 48.

7 William H. WHITE, "The Right to Recover Royalties on Natural Gas Take-or-Pay Settlements" Oklahoma Law Review, 1988, Sayı:4, s. 669.

PART 2

According to this, "(b)ecause the producer will want to set a lower price to ensure that the pipeline operator receives or pays the specified minimum quantity of gas, the take or pay provision will effectively reduce the price for each unit of gas that will be required from the pipeline operator. Therefore, in the absence of a take or pay provision, the price of the gas, and thus the goodwill above it, will increase..."⁸

B. The Main Functions of Take or Pay Clauses

The take or pay clause has played a conventional role in the trade of natural gas, electricity, and oil. It is necessary to examine the history of the energy industry to understand this role. In the past, due to the lack of logistic techniques, the distance that natural gas could be transported was limited. For this reason, at the beginning of the twentieth century, natural gas producers held that extracted natural gas extracted was not particularly valuable. The natural gas market is very small compared to the oil market, and it was costly to transport and produce. Initially, sales were made only to monopolies, and natural gas producers had no other customers. However, after the take or pay clause was introduced in the relevant market, the imbalance was fixed. Take or pay provisions are used in electricity generation and sales agreements, which have the same content as natural gas agreements. One of the distinctions between electricity and natural gas is that natural gas cannot be stored and has to be consumed directly, while electricity can be carried and stored more efficiently.⁹

Çünkü üretici, boru hattı işleticisinin belirlenmiş minimum miktar gazı almasını ya da ödemesini sağlamak için daha düşük bir fiyat belirlemek isteyecek, böylece al ya da öde hükmü üreticinin her bir ünite gaz için boru hattı işletenden isteyeceği fiyatı, etkin bir şekilde düşürecektir. Bu nedenle al ya da öde hükmünün olmaması durumunda gazın fiyatı ve dolayısıyla onun üzerindeki şerefiye ücreti, artacaktır..."⁸

B. Al ya da Öde Klotunun Temel Fonksiyonları

Al ya da öde klotu doğalgaz, elektrik ve petrol ticaretinde geleneksel bir role sahip olmuşlardır. Bu rolü kavrayabilmek için enerji endüstrisinin tarihini incelemek gerekir. Tarihte modern lojistik tekniklerinin bulunmaması sebebiyle doğalgazın taşınabildiği mesafe sınırlı kalmıştı. Bu sebeple yirminci yüzyılın başlarında doğalgaz üreticileri, çikartıkları doğalgazın değerli olmadığını düşünmüşlerdir. Doğalgaz piyasası, petrol piyasası ile karşılaştırılmayacak kadar küçük olup, üretilmesi ve taşınması ise çok pahalıdır. İlk başlarda satışlar sadece tekelere yapılmakta ve doğalgaz üreticilerinin başka müşterileri bulunmamaktaydı. Fakat sonrasında al ya da öde klotunun kullanımı ile birlikte ilgili piyasadaki dengesizlik giderilmiştir. Elektrik üretimi ve satışında da 'al ya da öde' klotları yer almakta olup, bu sözleşmeler doğalgaz sözleşmeleri ile benzer içeriklere sahiptir. Elektrik ve doğalgaz arasındaki farklardan biri de doğalgazın stoklanamaması ve derhal tüketilmesi gerektiğidir. Halbuki elektrik, doğalgaza göre daha kolay taşınabilir ve saklanabilir bir enerji türüdür.⁹

FOOTNOTE

⁸ AÇIKEL, p. 50.

⁹ Bitrus Joseph Bulama, "Take or Pay/ Obligation in Natural Gas Contracts: Any Respite For The Buyer?", V 5.

¹⁰ Regulation on the Establishment and Operation of Electricity Generation Plants and Regulation of Energy Sales Art.3.

¹¹ Mustafa Fadil YILDIRIM, "Minimum Purchase Obligation in Natural Gas Supply Agreements and Legal Nature of the "Take or Pay" Clauses", İnönü University Law Faculty Journals, 2016, 2016, p. 34.

¹² The Court of Cassation, 19. C. D, E. 2014/3953, K. 2014/7865, Dated. 24.04.2014.

IV. THE PLACE OF TAKE OR PAY CLAUSES IN TURKISH LAW

In Turkish Law, the principle of take or pay is discussed under build-operate-transfer projects. The Administration guarantees purchase of goods produced or services provided to the project. As per Article 3 of the Build-Operate Model and the Regulation on the Establishment and Operation of Electricity Generation Plants and Regulation of Energy Sales ("Regulation"), the purchase guarantee is defined as: "(a)ccording to the characteristics and location of the generation facility to be established, the amount ... of the energy (production amount) to be produced in the said production facility in

IV. AL YA DA ÖDE KLOZLARI'NIN TÜRK HUKUKUNDAKİ YERİ

Türk Hukukunda 'al ya da öde' ilkesi yap-işlet-devret projelerinde görülmektedir. İdare tarafından proje şirketine üretilen mal veya sunulan hizmetin alınacağına ilişkin garanti verilmektedir. Yap-işlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik ("Yönetmelik") madde 3'te alım garantisi şu şekilde tanımlanmıştır: "Kurulacak üretim tesisinin özelliklerine ve yerine göre, ulusal elektrik sisteminin şartlarında arz-talep dengesi gözetilerek söz konusu üretim tesisinde üretilen enerjinin (üretim mik-

terms of the balance of supply and demand under the conditions of the national electricity system as the percentage to be guaranteed by TEAŞ¹⁰. The take or pay principle is the guarantee of purchase in the Regulation.

The take or pay clause in Turkish Law has similar content to the "Minimum Purchase Commitment." Minimum purchase commitments are discussed under dealership agreements. These commitments can be found in transactions between petrol stations and dealers. They can be made as a separate agreement and parties may decide the penalty clause. According to the literature, the minimum purchase commitment has three functions. These are:

- i) such provisions are penalty clauses,
- ii) a regulation that states compensation as a lump sum, or,
- iii) except that there are two possibilities of its own regulation¹¹.

As in the take or pay clause, there is a guarantee of purchase; the buyer commits the seller to provide a certain quantity of a product, and a penalty clause can be defined in case of breach of this obligation.

There are many cases covering the minimum purchase commitments. For instance, in a 2014 judgment, the Court of Cassation included a minimum purchase commitment. Part of the decision refers to this commitment: "(t)he plaintiff's attorney stated that in accordance with the dealership agreement dated 03.12.2004 between the client and the defendant, the defendant had violated the minimum purchase commitment and that his client would be subject to the penalty clause and deprivation of profit under Article 9/b of the agreement and demanded and sued for the decision to collect 10,000 TL from the defendant with rediscount interest without prejudice to the surplus".¹² According to the article specified in the Agreement, the defendant violated his commitment and was subject to criminal terms. As in the take or pay clause, the buyer who guaranteed the purchase was obliged to pay the fee even though he did not receive the product or service. The guarantee obligation of the contracting party has an important place in such clauses. According to another decision of the Court of Cassation dated 2015, "(t)he plaintiff attorney stated that two separate dealership agreements were concluded between the parties, that the defendant acted in contradiction with the contract and provided fuel from other sources, that he did

tarı) TEAŞ tarafından satın alma garantisi verilecek yüzde olarak miktarını, ... ifade eder."¹⁰ Al ya da öde ilkesi Yönetmelik içerisinde yer alan satın alma garantisi olarak karşımıza çıkar.

Al ya da öde klozu Türk Hukuku'ndaki 'Asgari Alım Taahhütleri' ile de benzerlik göstermektedir. Asgari alım taahhütleri özellikle bayilik sözleşmelerinde görülür. Buna örnek olarak akaryakıt istasyonları ile dağıtıcılar arasındaki sözleşmelerde görülen taahhütler verilebilir. Bu taahhüt ayrı bir sözleşme olarak da yapılabilir ve taraflar cezai şart belirleyebilirler. Asgari alım taahhüdünün hukuki niteliği konusunda doktrinde esas itibarıyla üç ihtimal üzerinde durulmaktadır. Söz konusu ihtimaller, i) Böyle kayıtların cezai şart olduğu, ii) Tazminatı götürü olarak belirleyen bir düzenleme olduğu veya iii) iki ihtimalin dışında kendisine özgü bir düzenleme olduğu, şeklindedir.¹¹ 'Al ya da öde' klozunda olduğu gibi ortada bir alım garantisi vardır, yani alıcı, satıcıya belirli miktarda ürünü teslim alacağına dair taahhüt vermektedir, bu yükümlülüğünün ihlali halinde de ödenecek bir cezai şart belirlenebilir.

Asgari alım taahhüdünün konu olduğu birden fazla emsal Yargıtay kararına rastlamak mümkündür. Örneğin, Yargıtay 2014 tarihli bir kararında asgari alım taahhüdüne yer vermiştir. Kararın bir bölümünde bu taahhütten bahsedilir: "... Davacı vekili, müvekkili ile davalı arasında düzenlenen 03.12.2004 tarihli bayilik sözleşmesi uyarınca davalının asgari alım taahhüdünü ihlal ettiğini, sözleşmenin 9/b maddesi uyarınca müvekkilinin cezai şart alacağı ve kâr mahrumiyeti alacağı doğduğunu belirterek fazlaya dair haklar saklı kalmak kaydıyla 10.000 TL cezai şart alacağına reeskont faiziyle davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir..."¹² Sözleşmede belirlenmiş olan maddeye göre, davalı taahhüdünü ihlal etmiş ve cezai şartta maruz kalmıştır. 'Al ya da öde' klozunda da olduğu gibi alım garantisi veren alıcı ürün veya hizmeti almaya dahi ücreti ödemek zorundadır, eğer bir cezai şart belirlenmişse bu ceza da tahsil edilir. Taahhüt veren tarafın garanti yükümlülüğü bu tür klozlarda önemli bir yere sahiptir. Yargıtay'ın 2015 tarihli diğer bir kararına göre "... Davacı vekili, taraflar arasında iki ayrı bayilik sözleşmesi akdedildiğini, davalının sözleşmeye aykırı davranarak başka kaynaklardan akaryakıt temin ettiğini, taahhüdündeki miktarda mal almadığını,

DİPNOT

8 AÇIKEL, s. 50.

9 Bitrus Joseph BULAMA, "Doğal Gaz Piyasasında Rekabet", (Ankara: Rekabet Kurumu 2007)

10 Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik m.3.

11 Mustafa Fadıl YILDIRIM, "Doğalgaz Tedarik Sözleşmelerinde Asgari Alım Yükümlülüğü ve "al ya da öde" Kaydının Hukuki Niteliği", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016, s. 34.

12 Yargıtay 19. HD, E. 2014/3953, K. 2014/7865, T. 24.04.2014.

PART 2

AGREEMENTS WITH TAKE OR PAY CLAUSE ARE THOSE THAT THE PARTIES USUALLY AGREE ON THE SALE OF A PRODUCT OR SERVICE.

not receive the number of goods under his commitment, that the client terminated the agreement, and that the punishment was exercised in accordance with the agreement."¹³ The plaintiff had breached the warranty obligation.

V. CONCLUSION

Agreements with take or pay clause are those that the parties usually agree on the sale of a product or service. However, the main distinction between take or pay clause agreements and other agreements is that the buyer is entirely liable for paying the agreed amount due to the contractual obligations regardless of whether or not he uses the goods or services. In this context, the take or pay clause appears as the buyer's guarantee of purchase to the seller. Take or pay provisions are often included in long-term energy agreements. These clauses have an essential role in the energy market, such as natural gas, electricity, and petroleum, etc. The take or pay clause has four primary functions that

sözleşmenin müvekkili tarafından feshedildiğini, taahhütname uyarınca cezai şart alacağını doğduğunu belirterek..."¹³ davalı verdiği taahhüdü, başka bir deyişle garanti yükümlülüğünü ihlal etmiştir.

V. SONUÇ

'Al ya da öde' klozunun bulunduğu sözleşmeler tarafların genellikle bir ürün veya hizmetin satışında anlaştıkları sözleşmelerdir. Ancak söz konusu klozun bulunduğu sözleşmelerin sıradan iki taraflı sözleşmelerden en büyük farkı, alıcının malı veya hizmeti kullanıp kullanmayacağı fark etmeksizin sözleşmeden doğan yükümlülüğü dolayısıyla kararlaştırılan tutarı ödemekle sorumlu olmasıdır. Bu kapsamda al ya da öde klozu alıcının satıcıya verdiği alım garantisi olarak karşımıza çıkar. Al ya da öde klozları genellikle uzun süreli enerji sözleşmelerinde yer almaktadır. Bu klozlar doğal gaz, elektrik ve petrol vb. enerji kaynaklarının piyasasında önemli bir role sahiptir. Al ya da öde klo-

FOOTNOTE

¹³ The Court of Cassation 19. C. D, E. 2015/976, K. 2015/6432, Dated. 30.04.2015.

enable it to be used in this market. These are to ensure regular income flow and security of supply to help distribute risks, and to have a price-lowering effect. As a result of the competition between natural gas sellers and oil sellers, a solution was provided under the take or pay clause in the natural gas agreements, and the natural gas market was developed. The take or pay clause put the buyer under the obligation to guarantee risk sharing between the parties, and the trade balance in the energy market is established in this way.

zunun bu piyasa içerisinde kullanılmasını sağlayan dört temel fonksiyonu vardır. Bunlar, düzenli gelir akışını ve arz güvenliğini sağlaması, riskleri dağıtılmasına yardımcı olması ve fiyat düşürücü etkisinin bulunmasıdır. Doğal gaz satıcıları ile petrol satıcıları arasındaki rekabet sonucu doğal gaz sözleşmelerinde al ya da öde klozu ile bir çözüm bulunmuş ve doğal gaz pazarının gelişmesini sağlamıştır. Al ya da öde klorları alıcıyı garanti yükümlülüğü altına sokarak taraflar arasında risk paylaşımının yapılmasını sağlamış ve enerji piyasasındaki ticari denge de bu şekilde kurulmaya çalışılmıştır.

'AL YA DA ÖDE' KLOZUNUN BULUNDUĞU SÖZLEŞMELER TARAFLARIN GENELLİKLE BİR ÜRÜN VEYA HİZMETİN SATIŞINDA ANLAŞTIKLARI SÖZLEŞMELERDİR.

BIBLIOGRAPHY

AÇIKELİ, SERKAN "Take or Pay Clauses in Purchase of Natural Gas and Relation Clauses" Published LLM Dissertation, Ankara University, Institute of Social Science, Ankara 2010.

ALİYEVA, SARA "The Take Or Pay Clause Applied To Natural Gas Contracts In Comparative Law", Published LLM Dissertation, Ankara University, Institute of Social Science, Ankara 2014.

BULAMA, BİTRUS JOSEPH "Take or Pay' Obligation in Natural Gas Contracts: Any Respite For The Buyer?", 2.

BÜLBÜL, MUSTAFA OĞUZCAN "Competition in Natural Gas Market", (Ankara: Competition Authority 2007)

YILDIRIM, MUSTAFA FADİL "Minimum Purchase Obligation in Natural Gas Supply Agreements and Legal Nature of the "Take or Pay" Clauses", İnönü University Law Faculty Journals, 2016.

WHITE, WILLIAM H. "The Right to Recover Royalties on Natural Gas Take-or-Pay Settlements" Oklahoma Law Review, 1988, Volume:4.

The Court of Cassation, 19. C. D, E. 2014/3953, K. 2014/7865, Dated. 24.04.2014.

The Court of Cassation 19. C. D, E. 2015/976, K. 2015/6432, Dated. 30.04.2015.

KAYNAKÇA

AÇIKELİ, SERKAN "Doğal Gaz Alım Sözleşmelerinde Al ya da Öde Klozu ve Benzeri Diğer Klorlar" Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

ALİYEVA, SARA "Karşılaştırmalı Hukukta Doğal Gaz Sözleşmelerine Uygulanan 'Al Ya Da Öde' (Take or Pay) Klozu", Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2014.

BULAMA, BİTRUS JOSEPH "Take or Pay' Obligation in Natural Gas Contracts: Any Respite For The Buyer?", 2.

BÜLBÜL, MUSTAFA OĞUZCAN "Doğal Gaz Piyasasında Rekabet", (Ankara: Rekabet Kurumu 2007).

YILDIRIM, MUSTAFA FADİL "Doğalgaz Tedarik Sözleşmelerinde Asgari Alım Yükümlülüğü ve "al ya da öde" Kaydının Hukuki Niteliği", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016

WHITE, WILLIAM H. "The Right to Recover Royalties on Natural Gas Take-or-Pay Settlements" Oklahoma Law Review, 1988, Sayı:4.

Yargıtay 19.HD, E. 2014/3953, K. 2014/7865, T. 24.04.2011

Yargıtay 19. HD, E. 2015/976, K. 2015/6432, T. 30.04.2015.

DİPNOT

13 Yargıtay 19. HD, E. 2015/976, K. 2015/6432, T. 30.04.2015.